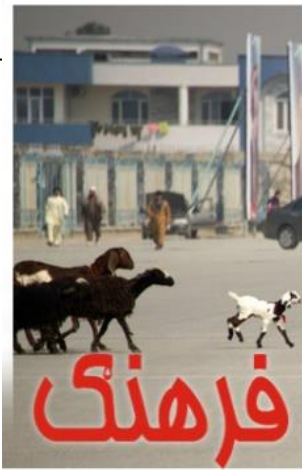

د بنیاری ژوند اصول او آداب
ژباړه : میراحمد یاق

ښاري فرهنگ

(د ښاري ژوند اصول او اداب)

راټولونه او ژباړه: میراحمد یاد

تړون

د پښتني تهذيب په نوم

دالۍ

د ماشومتوب د هغه ملگري سپېڅلې اروا ته، چې نوم يې رانه هېر
خود مرگ ورځ يې راته ياده ده.

د ايډيال ښار او عالي ښاريانو لړلو لپاره؛

ټولې خبرې او رو

او ښې خبرې يې منو.

د ځان او نورو د پرتلې لپاره خپل ځان معيار او مقياس ټاکو.

څه چې ځان ته خوښوو ، نورو ته يې خوښوو

او څه چې ځان ته نه خوښوو ، نور ته يې هم نه خوښوو.

ظلم نه کوو؛

همداسې لکه ځان سره چې ظلم نه غواړو.

ښېگڼه کوو، همداسې لکه ځان سره یې چې غواړو.

ځان ته هغه څه بد گڼو، چې نورو ته یې بد گڼو او خلکو ته

هماغه څه خوښوو، چې ځان ته یې خوښوو.

یوازې ځان بسنه نه کوي؛
اولادونه به هم بافرهنگه روزوو.
ځکه دوی چې ستر خلک شي؛ نو موږ به پرې فخر کوو.

مطالعه کوو؛

چې پوهه او معلومات موزیات شي

او خبرې په دلیل او منطق کوو.

که چاسره مشوره کوو او نظر ترې اخلو

نظر ته یې درناوی کوو؛

نه دا چې توهین یې

وګړو، یا یې په راکړي

نظر ورتو.

که بی پوښتلاي ځای راته معلوم نه وي؛

په بي ځايه خوا خوږې، له

نابلد انسانه لار نه

ورکوي.

خبرې او چلند يوازې د خپل شخصي ذوق له مخې نه کوو ؛
د خپلې ټولنې اصولو ، قواعدو ؛
او انساني ارزښتونو ته درناوی کوو.

د چا شخصي وسايل نه لټوو؛

له موبایل او کمپیوټر نیولې تر شخصي کتابچو او اسنادو.

مثلاً بې له اجازې د چا شخصي مسجونه نه لولو.

که موټر چلوو، روغتونو سره، کوڅو کې، هستوګنځایونو،
کتابتونونو او نورو ځایونو کې بې ځایه هارنونه نه وهو.
د سلام، مننې او نیو کې په خاطر هارن نه وهو ...

په یاد مو وي: زموږ د هارن غږ ټول خلک
اوري او ښاريان نارمه کيږي !!!

عامه موټرو ته د ختلو پر وخت؛

لومړۍ هغو خلکو ته وخت ورکوو، چې ښکته کېږي.

هغوی چې ښکته شي، بیا موږ موټر ته پورته کېږو.

په ټولنه کې د بدیو (بد گڼو) له خپرولو ډډه کوو

کومه گناه چې چا کړې وي؛

او څوک یې خپروي،

ټول په یوه اندازه ملامت دي.

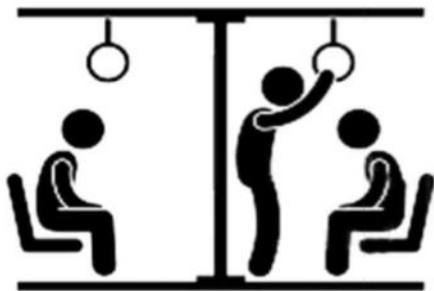
په پردي کور کې؛

بې له اجازې د هغوی خونو
کې نه گرځو؛

یخچالونه نه پرانیزو، د

لباسونو الماری نه گورو او په تخت کې یې نه ویده کیږو.

د موټر مخکې څوکی، سپین زیرو او مېرمنو ته پرېږدو؛
چې هغوی پکې ازاد او آرام ناست وي.

په ښاري بسونو کې؛
څو کيو پسې نه گرځيږو؛
که تشه څو کی وه کینو او د
ارټيا پروخت يې بنځو يا
سپين ډيرو مشرانو ته پریردو.

خځلې هېڅکله بې ځايه نه غورځوو؛
حتی په خپل کور، کوڅه، سرک او یا د ښار په
یوه گوټ کې هم.
د ښار پاک ساتل د ټولو ښاریانو ګډه مسئولیت
دی.

عامه ځايونو کې په لوړ غږ خبرې نه کوو؛ خصوصاً په ملي بس او
ټيکسيانو کې.

نور خلک اړ نه دي، چې زموږ خبرې واورې؛ کيدای شي هغوی دا
وخت د فکرياً مطالعې لپاره وکاروي.

د ملي شتمنۍ او وسايلو په ساتنه کې هڅې کوو ؛
ځکه دا د کوم شخص يا ارگان شخصي وسايل نه دي ، دا
زموږ د ټولو ګډه پانګه ده.
زموږ د ملي بسونو څيرې شوې څوکۍ او يا پرې کش شوې
کرنې او ليک بنايي هيچا ته خوند ورنه کړي.

په تمخای کې؛

موټر په داسې ډول نه پارک کوو،

چې د بل موټر مخه بنده کړي، یا یې ویستل ډیر سخت شي.

هرځای؛

خصوصاً جوماتونو او نورو مقدسو اماکنو ته پاک او په اوداسه کې
ننوځو؛ ځکه جماعت که مسجد الحرام وي او که د کلي خټين؛ ټول د
خدای کورونه دي.

درناوی یې کوو او له بوتونو سره نه ورننوځو.

د جمعې پروخت منظم ودرېزو؛

په صفونو کې مخکې او وروسته نه کېزو...

یو بل سره نږدې ودرېزو، دې سره نظم او مینه زیاتېږي.

په واټونو کې موټر بې ځايه نه ودروو؛
هغه موټر چې بڼې لاس ته تاويزي، د خراغ تر شنه کيدو نه ودريري.
موږ داسې ځای کې ودرېزو، چې ددې موټر لار خلاصه وي.
د زړ رسيدو په خاطر يوازې د خپل ځان فکر نه کوو.

د موټر چلولو پروخت په موبایل خبرې نه کوو.

دې سره موټرواني اسانه او ارامه وي او راپسې موټرو ته به رش نه وي. په یاد مو وي: نور خلک مجبور نه دي، چې زموږ د خبرو لپاره ودریږي، د خبرو لپاره په مناسب ځای کې موټر تم کوو.

په جومات يا بل هر ځای کې، د عبادت او دعا پر وخت د نورو خلکو
حقونو ته پام کوو؛

ځکه د بنده حق خوړل ګناه ده

مثلاً: په ډير لوړ غږ دعا نه کوو، ډير نه ګرځو، موټر بې ځايه نه پارک
کوو او په بل چا د خپل عبادت احسان نه کوو.

اصراف نه کوو؛

ځکه اصراف د الله ج نه خوښیږي.

حتی که د اودس په اوبو کې هم وي.

ښې خبرې کوو او ښې یې کوو؛
په خبرو کې نه یوازې دا چې ښه او ښایسته الفاظ کاروو،
بلکې په محترمانه ډول یې کاروو:
مثلاً: هماغه دوه خبرې چې، ډک شوي او موړ شوي؟

خلک په درنو الفاظو رابولو.

حتی په خپل کور کې، خپلو اولادونو ته هم که
صیب، ښاغلی او آغلې ووایو؛ په هغوی کې
پر ځان باور پیدا کوي او با فرهنگه رالویږي.

اولادونو ته ستاسو احترام کیدای شي کوچنی گام وي، خو اغیزیې
ډیر دی، ویې ازمایئ !

هر وخت او هر ځای کې د نورو حقونو ته درناوی لرو.

په سپکاوي ټول درد یېزو:

مثلاً: د ډوډۍ اخیستو، موټر ته ختو، له جماته د وتلو، یو
ځای ته د ننوتلو... د دې ټولو پروخت که مو څوک نوبت نیسي
درد یېزو. راحی یو بل نه دردوو.

يو بل سره مرسته کوو ؛

ماشوم سره له سرکه په اوښتو کې ؛ زړې

ښځې سره د پند په وړلو کې ؛ ږندو سره په

لاره تللو کې ؛ موټرو اناو سره د موټر په

جوړولو يا ټيله کولو کې ...

په دې کار به تر ټولو موږ او زموږ خدای خوشاله شي ؛ باور وکړئ !

د ډوډۍ خوړلو پړوخت تادي نه کوو؛
خپل قاب دومره نه ډکوو، چې وروسته رانه اضافي پاتې شي.
خواره په څو مرحلو کې را اخلو؛ دومره را اخلو چې خوړلای یې شو.
پام وي: اصراف نه کوو، اصراف حرام دی.

د ډوډۍ پر وخت چاته سترگې نه نيسو؛

ډير ورته نه متوجې كيږو

او مېلمه ته د خوړو په صفت کې افراط نه کوو.

هر ځای کې چې یو، د هغه ځای قوانینو او مقرراتو ته درناوی کوو؛
په خپل زړه خبرې او چلند نه کوو
که د ملګري کور کې یو، که دفتر کې یو او که بهرني هیواد کې.

کتاب تر لوستلو وروسته بیرته په خپل ځای ږدو.

که په جومات کې قران کریم لولو، بیرته یې خپل ځای ته رسوو

د کتابونو درناوی کوو، قران د الله سپیڅلی کتاب دی، درناوی یې
په موږ فرض دی.

میل مستیاوو، غونډو او مجلسونو ته د ننوتلو پړوخت؛
په مخکې او ښو ځایونو پسې نه ګرځیږو.

درک کوو چپې ؛

سگرت خکول

په ځنډه راتلل او

بهانې کول... یو هم د ښه شخصیت ښکارندویي نه کوي.

پام کوو؛

چې د خوړو پروخت مو خوله غږ ونه لري

او د په ډکه خوله خبرې نه کوو.

ترډوډۍ خوړلو وروسته ؛

د ټولو خلکو په مخ کې ، غاښونه په ډکو ، تار يا کاغذ نه
پاکوو .

د غاښونو پاکول مهم دي ، خو ځای پیژندل ترده ډیر مهم .

منفي گرا؛

غيبت کوونکو؛

کيسو پسي گرڇيدونکو

او دروغجنو خلکو ته ډير پام نه کوو.

د هغو خلکو او موضوعاتو په اړه قضاوت نه کوو

چې

په اړه یې د قضاوت صلاحیت نه لرو.

موتر نا خاپه د تم کولو، تاوولو يا بل خه لپاره نه ودروو

بنایي راپسې موتر تکر وکړي؛

په یاد ولرئ: اشارې د وروستي موتر لپاره لارښوود دی، تادي نه کوو، اشاره روښانوو او بیا خو متره وړاندې غاړې ته ودریږو.

په ملي بس کې خپل ځای ؛

د ميرمنو او مشرانو تر څنگ دې خلکو ته هم پريږدو ؛

- ناروغ

- هغه ماشوم چې درنه بکسه يې په شا وي.

- هغه عسکر چې په رخصت راغلی وي

په دروغجنو خلکو؛
نه باور کوو او نه ورسره ملگري کوو.
دوی په ټولنه کې تر ټولو بې ارزښته خلک دي.

ښاري فرهنگ (د ښاري ژوند اصول او اداب)

ماشومانو ته دروغ نه وایو؛
کومې وعدې چې ورسره کوو
تریوه حده یې عملي کوو،

د خلکو شخصي حریم ته درناوي کوو
په شخصي حریم کې یې د مداخلې حق نه لرو؛ مثلاً
که د کوم کور دروازه بیرته وي، نه ورگورو... ځای ته بې
اجازې نه ننوځو.

د پياده بناريانو په اړه فکر کوو؛

موږ چې سترې يو، زړه مو غواړي چې ملي بس راشي، يا مو څوک
موټر کې پورته کړي.

موږ چې په موټر کې يو؛ نو همدې احساس ته په کتو، تر خپله وسه
خلک موټر ته پورته کوو او تر ځايه يې رسوو.

په کاري چاپیریال کې

د منفي رقابت پر ځای یو بل سره مرسته او
همکاري کوو.

خپلې تجربې له نورو سره شریکوو؛ چې هغوی هم ترې په ګټه
پرمختګ وکړي او دې کار ته له نورو سره دوام ورکوو.

هيڅوک د ښمن نه گڼو، د چا په اړه چې
معلومات نه لرو، ښه گومان پرې کوو.

هر چا ته درناوی لرو، تر خپله وسه ورسره
مرسته کوو.

بې له کومې تمې، منت او احسانه ورسره
مینه کوو.

دوه کسان چې په ټيټه غږ خبرې کوي؛
يا يو کس په موبایل خبرې کوي؛
موږ يې خبرو ته غوږ نه نيسو.

د کومې بنځې يا نارينه د شنډتوب (بې اولادۍ)

په اړه د پرې پوښتنې او پلټنې نه کوو.

دا د هغوی شخصي ژوند او شخصي مسله

ده.

هڅه کوو، چې په ګډه (یوځای) ډوډۍ وخورو

نورو سره یې یوځای پیلوو او یوځای یې
بس کوو.

که موږ د کوربه په حیث له ډوډۍ ژر پورته
کېږو، د میلمه ډوډۍ خوراک ناراحته

کېږي. همدارنګه د دسترخوان په خپرولو او ټولو کې مرسته کوو.

پلاستیک، بښنه، کارتنونه او نور... دا شيان له منځه نه
ځي؛

نو ځکه يې خځلي نه شو گڼلای.

د چاپيريال ساتلو په خاطر، دا شيان له خځلو سره يو ځای نه
اچوو.

په هیڅ ځای، هیڅ وخت، هیڅ ډول، هیڅ بهانه او هیڅ لاره د خلکو
ویرول او ځورول؛ هیڅ جواز نه لري، له دې کاره ډډه کوو.

هیڅ دلیل نشته دی، چې بل څوک دې هم د کریکټ یا فوټبال د گټلو
په ناڅاپي خوشالۍ کې
درسره شریک شي.

بې له اجازې؛

د خلکو په کور، دیوالونو او دروازو خبرتیاوې نه سړيځوو.

لیفتہ کی ؛

ترتیا کلي شمېر ډیر کسان نه سپړیږو.

که چیرته نه خو؛

د سرک پر غاړه نه ودریږو.

که د احترام له مخې راته کومه

تیکسي ودریږي.

په مهربانه اشاره یې پوهو و، چې تیکسي ته نه یو ولاړ.

هغه ځيرکتيا چې د بل حق تر پښو لاندې کوي، ځيرکتيا نه ده. دا د خپلې گټې لپاره په نورو ظلم او زياتۍ دی.

ځيرکتيا هغه ده، چې نوښت و شي، د نورو خلکو حقونه سلامت پاتې شي او انسان ته گټه ورسوي.

که شمیره مو غلطه کړې وي؛

او مقابل کس راته ووايي چې شمیره مو
ناسمه ده.

سمدستي اړیکه نه پرې کوو، بښنه ترې
غواړو او تر خدای په امانۍ وروسته
اړیکه پرې کوو.

په شخصي او عمومي ځايونو کې ؛
د خبرو پړوخت سخت، سپک او ترخه لغتونه، نه
کاروو.

د نورو خلکو په کمزوريو ملنډې نه وهوو
ځکه زموږ په توهين د هغوی کمزوری نه ختمیږي.

په ياد مو وي؛

پياده رو د پلې خلکو لپاره دی او سرک د سپرو خلکو لپاره.

که موټر، بايسکل يا موټر سايکل راسره وي، په پياده رو نه ځو

او که پياده يو په سرک نه
هڅو.

خانخاني او موزيتوب نه کوو؛

ژوند يوازي نه کيږي.

له نورو خلکو سره ګډه همکاري کوو، يوازي د ځان غم نه کوو.

او له ځان سره د نورو خلکو ګټې ته هم ګورو.

پر خېره، لهجه، رنگ او نورو طبيعي توپيرونو ملنډې نه
وهو؛

هېڅکله ځان پر نورو ستر او غوره نه گڼو
مگر په انساني او اخلاقي ارزښتونو کې.

هڅه کوو، چې راسپارل شوی مسئولیت به، بې له
نیمګړتیاوو پوره کوو.

پر خپلو وعدو عمل کوو، ښه عمل پرې کوو او جزیاتو ته یې
پام کوو.

په تگ راتگ کې هڅه کوو

چې د شخصي موټر پر ځای له عمومي موټر ګټه واخلو

ځکه ؛ د پاکې هوا تنفس زموږ حق او ساتل یې زموږ
مسئولیت دی.

په باراني هوا کې

د موټر چلولو پر مهال او بو او خپل رفتار ته پام کوو؛

چې پیاده خلکو ته اوبه ونه شیندو او خفه یې نه کړو.

امانت ښه ساتو او بیرته یې سلامت تسلیموو؛
مثلاً که له یو چا کتاب، مجله یا بل کاغذ امانت اخلو؛
کړنښې پرې نه راکاږو.

که له کوم چاموټر امانت اخلو

ددې مهربانۍ په بدل کې یې لږ تر لږه په موټر کې بیرته تیل
وراچوو.

دا د مننې تر ټولو ښه لاره ده.

موتر ته د سرک له منځه نه پورته کېږو او د سرک په منځ نه ښکته
کېږو؛

حتی که موټروان راته راباندې ټینګار کوي، هم رد کوو او غوښته
کوو، چې موټر دې د سرک غاړې ته ودروي.

پام مو وي: موټروان بې ځای په توقف ته نه اړباسو او د نورو خلکو په
حق خوړلو کې نه شریکېږو.

مهمې اړيکې بې دليله نه پرې کوو؛
کیدای شي دا کار مو د چا د کور وران کړي.

که گناه زموږ وي، بښنه غواړو؛
په دلايلو او بهانو پسې نه گرځو.
خپله گناه هيڅکله د بل په غاړه نه اچوو.

د خلکو شخصي معلومات؛ مثلاً

شمیره، پته، ایمیل ادرس او نورو ... یې بې له اجازې
نورو سره نه شریکوو.

د خلکو ښه کارونه
تر نورو خلکو په پوره صداقت رسوو.
دې سره په ټولنه کې ښه کارونه راوځيږي.

له بهرنيانو سره داسې چلند کوو
چې زموږ چلند ورته یوه ښه خاطره پاتې شي.
ښایي دا کار مو په هیواد کې سېلانیان زیات کړي.

په ټولنيزو شخړو او لانجو کې؛
د سيل پر خای هڅه کوو، چې هواره یې کړو.

څه چې زموږ مربوط نه دي، مداخله پکې نه کوو
او په کومه برخه کې چې تخصص نه لرو؛
په اړه یې نظر نه ورکوو.

د نورو خوښيو ته داسې درناوی کوو، لکه موږ يې چې خپلو
ته غواړو.

او

د نورو خفگانو ته هم همداسې درناوي کوو، لکه موږ يې
چې خپلو ته غواړو.

که مو د چا ستونزه ور حل کړه؛
بيا پرې احسان نه کوو... او که پکې ښکیل نه یو، امر
او نهی کولای شو.

د موټر چلولو پروخت:

د سرک له یوه قطاره بل ته نه اوړو... په دې کار زړه رسیږو،

ښایي هیڅ ونه رسیږو.

پام مو وي: چې یوازې د خپل ځان په اړه فکر نه کوو.

په خپلو مراسمو کې؛

مجبور نه یو چې ناوړه ټولنیز دودونه ترسره کړو.

هڅه کوو، چې مراسم اسانه کړو.

د واده پروخت ؛

د موټرو په قطار لاره نه بندوو ، چيغې نه وهو ، شور نه کوو .

ښايي په يوه امبولانس کې ناروغ پروت وي ، يا چيرته کوم
څوک استراحت کوي . پام وي ، دا يوازې ځانغوښتنه ده او د
داسې يو ژوند پيل دی چې نور مو پرې وځورول .

دا تمه نه کوو؛

چې ټول خلک دې زموږ له خوښې سره سم چلند وکړي.

دا تمه؛ يعنې ځانغوښتنه !

د خلکو د خندولو لپاره ؛

په نورو تورو نه نه پورې کوو ، په چا ملنډې نه وهو او
د نورو توهين نه کوو.

که څوک ستونزه یا نیمګړتیا لري؛

پټ او په مهربانه لهجه یې ورته وایو...

ځان پرې لوړ نه ګڼو او د هغه د سپکاوي په خاطر یې ورته نه وایو.

په خپل سردرمل (گولی، شربت او نور...) نه کاروو !

که څوک عکس اخلي؛

د کامرې مخکې نه تیریزو.

همدارنگه ، که دوه کسان خبرې کوي ، تر منځ یې نه تیریزو

او خبرې یې نه پرې کوو.

په سفر کې داسې وسو؛

چې خلک مو د اصلي هستوگنځای په اړه منفي فکر ونه کړي.

ځکه موږ په هر ځای کې، د خپل اصلي هستوگنځای استازیتوب کوي.

که پریو بل نقد لرو؛

سپین، بنکاره او په مهربانی یې وایو

پریو بل ملنډې نه وهو.

مینه دوه اړخیزه وي؛

که له یو چا سره مینه لرو، دا تمه نه کوو، چې هغه دې هم حتمن را سره
مینه ولري.

په موټر، تشنابونو او نور ځايونو کې نوبت مراعتوو؛

ښايي يو چا تر موږ ډير انتظار کړی وي ... يا يې کار تر موږ ډير اړين وي.

خلک د لباس، مېنې او ظاهري وضعې؛

له مخې نه پیژنو او په اړه یې سمدستي پرېکړه نه کوو.

هغه خبر يا نظر نه خپرو و؛
چې سرچينه يې موثقه نه وي.

هېڅکله له سور خراغه نه تیرېږو؛

ځکه دا د هغو خلکو حق خوړل دي، چې شین خراغ ته هم ولاړ وي.

موږ گورو، چې زیاتره وخت خراغ شین وي، خو موټر حرکت نه کوي،
ځکه چې کوم څوک له سور خراغ تیر شوی او موږ باید هغه کس نه یو.

د ناڅاپي پېښې پروخت ؛

بیرنۍ پریکړه نه کوو ، سمدستي نظر نه ورکوو او یو بل ته
توهین نه کوو.

د ملامت او سلامت په اړه قضاوت یې اړوند شخص ته
پریردو.

د موضوع يا خبر هغه برخه نه راخلو؛
چې چاته د توهين يا زيان لامل کيږي.
ځکه دا کار په معلوماتو رسولو کې بې انصافي او د يوه کس په حق
کې ظلم دی.

داسې خبرې نه کوو؛

چې دوو کسانو د تکر مستقیم یا غیر مستقیم لامل کیږي.

د تور او غیبت پر وخت یوازې سیل نه کوو او غبرگون نښو.

عامو ځایونو کې پر

ټيليفون لوړې خبرې نه کوو؛

هر ښاري خپل بوخت ذهن لري، زموږ خبرې ورته ښايي مزاحمت
وکړي، موږ نورو ته مزاحمت نه کوو.

هر وگړی آرام چاپيريال خوښوي، نه له شوره او
خوږه ډک.

د لوبو خصوصاً کریکټ او فوټبال پړوخت ؛

د لوبغاړو او لوبڅاراو نو پریکړه په سپکو ټکو او کنځلو نه غندو.

سور څراغ ته، د پيادرو په کړښه نه ودرېږو؛

دا د هغو پياده خلکو په حق تيری دی، چې د سور څراغ پروخت بايد له سرکه واوړي.

پام مو وي: دې ټکي ته پام به مو د ښار له نظم سره واټونو ته هم ظاهري ښايست ورکړي.

په مخامخ او ټیلیفوني خبرو کې؛
خواره او ژاولې نه ژویو...
دا کار مو مخاطب ته سخت سپکاوی دی.

د ټوخي، پرنجی، اسویلي او خوله وازي پروخت؛
خوله پټوو او تر خپله وسه هڅه کوو، چې ټوخی او
پرنجی مو په آرام وي.

د بل چا بې فرهنگي؛

زموږ د بې فرهنگۍ توجیه نشي کیدای.

خپله پوهه؛

نورو ته نه ښايو او حسان پرې نه کوو.

موضوع داسې مطرح کوو، چې غرور او لوړاوی پکې
خرگند نه شي.

په روانو اوبو کې؛

خپل موټر، کالي لوبښي او نور وسايل نه مينځو...

دې سره اوبه چټلېږي او پاکې اوبه د ټولو حق دی.

په پارکونو او عامه ځایونو کې ؛

بوي ناکه خواړه نه پخوو ... په ځانگړي ډول کباب او ورپته غوښه ...
ددې خواړو خوړل غريبو خلکو ته سخت وي ... د ځان تر څنگ د نورو
په اړه هم فکر کوو.

د کبابو بوي، د موړ انسان پام هم ځانته راگرځوي، وږی خولا پریرېدو.

په لاندې ځايونو کې بې ځايه او بې ضرورته نه ودرېږو.

د لارې پر سر، د پل پر سر، د تبليغاتي لוחو مخې ته، د اسې ځای کې
چې ګڼه ګڼه جوړېږي.

دا کار په دې معنا دی، چې يوازې زه مهم یم، نور نه ! ... دا بې ځايه
ولاړه هره ورځ نورو خلکو ته ستونزې پېښوي.

که موټر چلوو؛
هغه خلکو ته لار ورکوو، چې له سرکه اوږي.
نه دا چې سرعت زیات کړو او هغوی بې جراته شي.

غير له خپل كوره؛

په نورو كورنو كې دا حكم نه كوو، چې كوم تلويزوني
چينل ونيول شي، تلويزيون دې بند شي او يا دې
ريموت موږ په خپل لاس كې واخلو.

که په کور کې میلما نه وي؛

تلویزون یوازې په خپله خوښه نه گورو.

د هغوی نظریه احترام کوو، یا تلویزیون بندوو، یا داسې
کوم څه گورو، چې ټول ورسره حد اقل علاقه ولري.

د چاله اخلاقو ناوړه گټه نه اخلو؛

په پښتو کې وايو، که چا لاس راځي، له بيخه يې نه پرې کوو.

هسې نه چې مقابل کس په خپله کړې نيکۍ پېښمانه شي.

خپل چاپیریال سره بې تفاوته چلند نه کوو.
ستونزې حل کوو؛ گڼې هغو سره مرسته کوو، چې ستونزې
حل کوي.
یوازې غندې او بدرد ویل ګټه نه لري.

پيسې او شتمني ؛

هيڅکله د شخصيت نښه نه
وي.

نو خپلې پيسې او شتمني
په بېلابېلو لارو چارو نورو
ته نه ښيوو.

له خلكو شخصي پوښتني نه كوو؛
مثلاً معاش، عايد، كورنۍ ژوند او نور....

هڅه به کوو، چې مثبت فکر وکړو؛

منفي خبرې، اوازي او موضوعات نه خپروو، د ښه

ذهن لرلو لپاره هره ورځ ورزش کوو.

په ټولنه کې د نورو ناموس (خور، مور، میرمن) ته داسې
نظر کوو؛

لکه خپلو ته یې چې غواړو.

پام مو وي: څه چې کرو؛ هماغه به ریبو.

که هره ورځ غاښونه برس یا مسواک
کړو؛ د خولې بد بوی مو له منځه ځي او
نورو خلکو ته ستونزې نه جوړوو... تر
څنګ مو شخصیت هم ښه پاتې کیږي.

په میلستیاو کې؛

خواره یوازې له خپلې مخې اخلو...

تادي نه کوو، د هر څه د خوړلو هڅه نه کوو او د نورو خلکو
له مخې قابونه او نور وسایل ځان ته نه راکش کوو.

له سرکه په وړو قدمونو (اهسته) برونه اوړو ؛

خصوصاً هله چې موټر راته تم شوی وي.

ځکه دا په قلاړه تگ له یوې خوا موټروان په غوسه کوي او له بلې
خوا په دې نیکی د ومره پنبېمانیږي چې ښایي بیا یې هیڅ تکرار نه
کړي. نو پام وي وي، چې په خپلو کارونو د نیکیو مخه نه نیسو.

که مو چاسره د لید و ژمنه وکړه؛

ځان په وخت ورسوو ... که په کوم دلیل ونه رسیږو ... مقابل کس ته
خبر ورکوو.

که تبلیغاتی پانوته اړتیا نه لرو؛

نه یې اخلو او خو دقیقې وروسته یې بیرته نه غورځوو.

که په کار مو نه وي نه یې اخلو، که مو اخیستی وی او پوه شو په درد
مو نه خوري؛ نو په مناسب ځای کې یې ږدو، یا یې بل اړمن کس ته
ورکوو.

له خپل حده ډیر شور او لور غږونه نه کوو؛
مثلاً په کور کې د ټلويزيون غږ، د ماشومانو چيغې او نور.
آرامتيا د هر ښاري قانونی حق دی او په دې کار يې ترې اخلو.
نو د ژوند په چاپيريال کې د نورو حقونو ته احترام لرو.

د خپل چاپیریال پاکوالي ته پام کوو؛

زموږ د کور کوڅو د ټولو خلکو ملکیت دی، که د خپل کور
مخکې ونې او بوټي وکړو، د کوڅې نورو خلکو ته ارامتیا
ورېښو.

نوهڅه کوو، چې نورو ته ارامتیا او خوښي وروېښو او ...

چنې نه وهو؛

په ځينو مغازو کې د توکو بيو له مخې ټاکل شوې وي.

په داسې ځای کې چنې وهل کومه معنا نه لري.

په مجلس کې نورو خلکو خبرې نه پرې کوو؛

ځکه هر څوک دا حق لري چې د نورو په اندازه خبرې وکړي.

د تیلو په پمپ کې؛

په موټر کې زرتیل اچوو او زرروانیږو.

چې په نوبت کې نورو خلکو ته زر نوبت ورسېږي او حق یې ونه خوړل شي.

په ادارو کې د خپل کار د زړ تر سره کولو لپاره؛

چیغې او شور نه کوو... ځکه په دې کار د نورو مراجعینو وخت تلف
کیري.

ښایي په مراجعینو کې داسې خلک هم
وي، چې اونی-اونی په تمه ناست وي.

له مشرانو سره مرسته کوو او په دې باور لرو چې زموږ کار زتر سره
کیرې.

په ادارو کې نابله مراجعینو ته سمه
لارښوونه کوو.

دا ټول کارونه د صدقې یو ډول دی او د
ښاریانو تر څنګ د خدای رضا هم تر لاسه کوو.

که ودانی جوړوو؛

په خپلو وسایلو (سیخ، سیمت، شگه، خښتې) عامه لاره او کوڅه نه
بندوو.

اخطاري نښې نښانې نصبوو، چې خپل حدود معلوم کړو.

اوبه، تیل، وریجې، ډوډۍ.... هر څه د خدای نعمتونه دي.

د خدای په نعمتونو کې ناشکري او اصراف نه کوو؛
هڅني خدای به یې رانه بیرته واخلي.

هېڅکله خدمتگار او چپراسې ؛

بې له (بناغلي او اغلې) نه رابولو ... دا د هغوی توهين دی.

په مهربانۍ ورسره خبرې کوو.

ټول القاب د شخصيت ښکارندويي
نه کوي.

خلکو ته د عادت له مخې بې ځايه د
ډاکټر، انجينر او استاد خطاب مه
کوئ.

دا کار مو په ټولنه کې د تحصيلي زيار ارزښت را کموي.

خپل ظاهري حالت ته پام کوو.

ټولنه له افرادو جوړه ده، موږ هر یو د ټولنې یوه برخه
یو، موږ چې خومره منظم یو ټولنه به همدومره منظمه
وي.

رسمي ادارو ته له مراجعې دمخه ځان ته پام کوو،
چې ښه منظم لاړ شو.

په تاريخي ځايونو، ديوالونو، تشنابونو، ونو او نورو ځايونو کې
يادگارونه نه لیکو... دا د ښه ښاري فرهنگ ښکارندويي نه کوي.

د سرک د غاړې د لارښوونې لوحو ته درناوي کوي.

په دې باور کوو، چې دا هر څه به ګټې نه دي، هر یو یې یو
ځانګړی پیغام لري. دا زموږ د لارښوونې لپاره نصب شوي؛
نه د ښارد ښکلا لپاره.

د ترافيکې پېښې پروخت؛ لارې نه بندوو.
موټر د سرک غاړې ته ودروو او د قانوني مسوليتنو
راتگ ته په تمه پاتې کېږو.

په قطار کې د اودريدو پر مهال؛

د کسانو ترمنځ ټاکلی واټن مراعتوو او بل چاته مزاحمت نه کوو.

سیگرت نه خکوو؛

که یې پرېږدو، نو په عمومي ځایونو کې یې نه خکوو.
رسمي ادارو ته د ننوتلو پروخت سیگرت له دروازي بهر
پرېږدو او د دننه ورلو ضد یې نه کوو.

په کتابتونونو او نورو ارامو ځایونو (قهوه خانو، رستورانټونو ...)
کې شته ارامې فضا ته درناوی کوو.
هلته په خپل تگ غالمغال نه کوو او خلک ځان ته نه متوجې کوو.

کورنیو څارویو او مرغانو ته زیان نه رسوو؛
ټول د الله تعالی مخلوق دی او الله ورسره د مهربانۍ امر کړی دی.

هر ډول ازموینه کې په ټګۍ د بریا غوښتنه نه کوو.
په ازموینه کې ناکامیدل تر ټګۍ ډیر شرافتمندانه
وي.

په وخت ویده کيږو او په وخت پاڅيږو.

په اسانه گټه پسې نه گرځو؛

هغه پیسې چې په زیار ترلاسه کیږي ارزښت یې تر هغو لوړ دی چې
مفتې او په اسانه ترلاسه کیږي.

که د کور خاوندان یو؛

له کرایه نشین سره سختي نه کوو، په هره موضوع کې پرې
فشار نه راوړو او سرخوږی ورته نه جوړوو.

که کرایه نشین یو ؛

په خپلو وعدو وفا کوو او داسې هیڅ کار نه کوو ، چې د کور
خاوند یې له امله بل کرایه نشین ته ستونزې جوړې کړي.

که لوی موټر چلوو؛

د نورو وړو موټر خاوندانو او عامو خلکو ته مزاحمت نه
کوو، د هغوی فکر کوو، هارنونه ورته نه وهو، نه یې ویروو
او د خپل موټر له لویوالي ناوړه ګټه نه اخلو.

په موټر کې په لوړ غږ موسيقي نه اورو؛
نورو خلکو ته مزاحمت نه کوو، داسې خواږه نه خورو چې
نورو خلکو ته ستونزې جوړې کړو.

که معیوب یا معلول یو؛

په نورو خلکو احسان نه کوو، یا دا فکر نه کوو چې ګني حق
پرې لرو.

له هر چا د ښو تمه نه لرو او په دې تمه نه یو چې هر څوک دې
موږ سره ښېګڼه وکړي.

که روغ یو؛

دا فکر کوو، چې که موږ معیوب وای څه به مو کول؟

معیوبین او معلولین درک کوو او مرسته ورسره کوو.

پام مو وي: چې هغوی نیمګړي دي او پوره خلکو ته سترګې
لري.

که کارمندان یو؛

د چا کور ته د ورتلو پر وخت په شخصي وسایلو کار نه لرو. خپل د
اړتیا وړ وسایل ځان سره وړو. د خلکو ناموس ته د خپل ناموس په
څیر احترام لرو.

د دوکاندارن یو؛

خپل حد پیژنو، پیاده رو نه بندوو...

فکر کوو، چې که ټول خلک خپل وسایل په پیاده رو کېږدي نو پیاده
رو به پاتې شي؟ پیاده رو خپل ځانګړی تعریف لري، یعنې د پیاده
خلکو د تلو لار، موږ د هغوی لاره نه بندوو.

که کسبگریو؛

د پیرودونکو د رابللو لپاره چیغې نه وهو؛

فکر کوو، چې که ټول خلک د پیرودونکو لپاره همداسې

چیغې ووهي نو په ښار کې به څه حال جوړ وي؟

که میوه یا ترکاری اخلو؛

تول بنه یی یوازی خان ته نه اخلو، که مود یوازی بنه و اخلو

نور به خوک اخلی؟

که خوک لاس را کړي له بېخه یی نه پرې کوو.

د ځان او نورو د پرتلې لپاره خپل ځان معیار او مقیاس
ټاکو؛ څه چې ځان ته خوښوو، نورو ته یې خوښوو
او څه چې ځان ته نه خوښوو، نور ته یې هم نه خوښوو.

ظلم نه کوو؛

همداسې لکه ځان سره چې ظلم نه غواړو.

ښېگڼه کوو، همداسې لکه ځان سره یې چې غواړو.

ځان ته هغه څه بد گڼو، چې نورو ته یې بد گڼو او خلکو ته

هماغه څه خوښو، چې ځان ته یې خوښوو.

یوازې ځان بسنه نه کوي؛
اولادونه به هم بافرهنگه روزوو.
ځکه دوی چې ستر خلک شي؛ نو موږ به پرې فخر کوو.

دا کوچنی کتاب لولوو

نوره خپله هڅه کوو

پای

بناري فرهنگ (د بناري ژوند اصول او اداب)

Get more e-books from www.ketabton.com
Ketabton.com: The Digital Library